

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 22.1.2014 r.
COM(2014) 21 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Ceny i koszty energii w Europie

{SWD(2014) 19 final}
{SWD(2014) 20 final}

Wprowadzenie

Wzrost cen energii stanowi ważny problem polityczny. Powoduje on dodatkowe koszty dla gospodarstw domowych i przemysłu¹, które to sektory znajdują się pod silną presją, oraz wpływa na globalną konkurencyjność Europy. W odpowiedzi na wniosek Rady Europejskiej Komisja Europejska przygotowała szczegółową analizę cen i kosztów energii w Europie, aby pomóc osobom odpowiedzialnym za wyznaczanie kierunków polityki w zrozumieniu kontekstu, wpływu ostatnich podwyżek cen na konsumentów oraz skutków politycznych.

Sprawozdanie zawiera obszerne, szczegółowe dane zaczerpnięte z wielu różnych źródeł. Oceniono w nim tendencje w zakresie cen i kosztów energii oraz zbadano ich możliwe przyczyny, a także wyciągnięto wnioski, aby pomóc w podejmowaniu decyzji dotyczących środków z zakresu polityki, które należy podjąć w celu rozwiązania tego problemu². Sprawozdanie to jest dołączone do niniejszego komunikatu³.

Sprawozdanie dotyczy szczególnie cen energii elektrycznej i gazu. Na światowych rynkach ropy naftowej i węgla odbiorcy energii na całym świecie płacą zasadniczo taką samą cenę. Rozpiętość cen, która może powodować wzrost kosztów ponoszonych przez konsumentów oraz korzystne lub niekorzystne warunki konkurencji, stanowi zatem mniejszy problem. Dlatego sektory obu tych paliw i sektor transportu nie zostały szczegółowo omówione w sprawozdaniu.

Ceny nośników energii wzrosły w ostatnich latach, szczególnie w przypadku paliw kopalnych. Rosnące ceny i koszty energii nie są niczym nowym. Przez stulecia Europa stale usiłowała zapewnić sobie wystarczającą ilość niedrogiej energii. Obecnie różnica jest taka, że europejski sektor energetyczny znajduje się w trakcie poważnego procesu odchodzenia od wykorzystywania importowanych paliw kopalnych i wymaga znacznych inwestycji, nawet w czasach niepewności gospodarczej. Ponadto różnica cen energii pomiędzy UE a najważniejszymi partnerami gospodarczymi zwiększyła się z kilku powodów, na które w większości przypadków Europa miała niewielki wpływ. Wysiłki mające na celu dekarbonizację wytwarzania energii elektrycznej doprowadziły do silnego wzrostu szczególnie w sektorach energetyki wiatrowej i słonecznej, co miało istotny wpływ na sieci energetyczne oraz koszty produkcji energii. Alternatywne źródła dostaw gazu, takie jak gaz łupkowy lub gaz kaspiski, również są rozwijane, co wymaga dalszych inwestycji. Jednocześnie w europejskich sektorach gazu i energii elektrycznej trwa odchodzenie od monopolii państwowych w kierunku zliberalizowanych rynków tworzonych przez konkurencyjne przedsiębiorstwa prywatne, gdzie to raczej odbiorcy, a nie podatnicy, ponoszą koszt nowych inwestycji energetycznych.

Istnieją różne sposoby interpretowania i przewidywania wpływu, jaki wszystkie te zmiany mają na siebie wzajemnie. Oczekuje się, że liberalizacja rynku zapewni większą konkurencję, a tym samym efektywniejszą i tańszą energię. Polityka ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz dekarbonizacja mają na celu zapewnienie zrównoważonego sektora energetycznego w perspektywie długoterminowej, przy czym w perspektywie krótkoterminowej koszty będą wyższe, w szczególności wskutek inwestycji. Rządy oczekują, że zmiany te przyniosą konsumentom korzyści krótkoterminowe – w zakresie miejsc pracy i jakości życia – jak również przyczynią się w dłuższym okresie do realizacji

¹ „Przemysł” i dane dotyczące przemysłu w sprawozdaniu obejmują ogólnie działalność gospodarczą, a nie tylko sektory przemysłu wytwórczego lub przemysłu ciężkiego.

² EUCO 75/1/13 REV1, 23 maja 2013 r.

³ Gromadzenie spójnych i kompletnych danych w sektorze energetycznym stanowi wyzwanie i ogranicza wysiłki w zakresie analizy do oceny sytuacji oraz do skutków polityki. Dane przedstawione w niniejszym komunikacie i w towarzyszącym mu sprawozdaniu zawierają najspójniejsze i najnowsze dostępne dane z całej UE.

celów w zakresie zrównoważoności. Sam sektor energetyczny musi dostosować się do bardzo różnych norm środowiskowych, handlowych, regulacyjnych i technologicznych. Tym, czego się nie spodziewano, było głębokie i długotrwałe załamanie zaufania do gospodarki.

Aby zapewnić Europie zdolność do uporania się ze wszystkimi tymi zmianami, a jednocześnie nadal gwarantować jej obywatelom dostęp do zrównoważonej energii po przystępnej cenie oraz utrzymać konkurencyjność przemysłu, potrzebne są starania zarówno na europejskim, jak i krajowym szczeblu polityki, a także działania ze strony przemysłu i poszczególnych odbiorców.

W celu zrozumienia, które środki będą najefektywniejsze, w poniższych sekcjach przedstawiono informacje na temat zmian cen i kosztów energii oraz ich przyczyn. Następnie przeanalizowano wpływ na światową konkurencyjność UE oraz przyszłe tendencje w zakresie cen i kosztów.

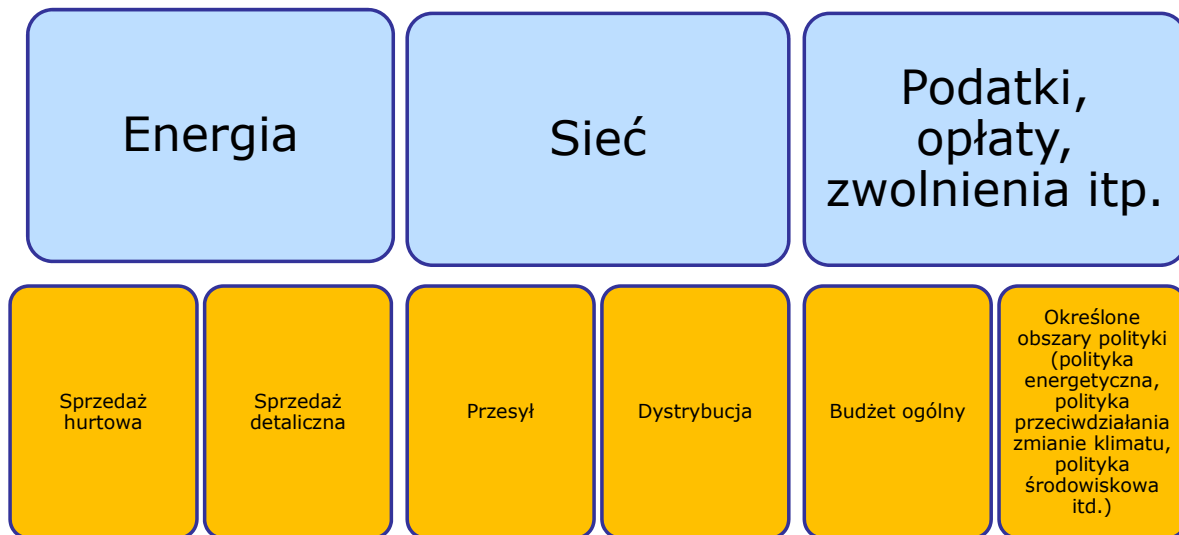
We wnioskach Komisja proponuje szereg kierunków działania, mając na uwadze zapewnienie obywatelom Europy i europejskiemu przemysłowi możliwości skutecznego rozwiązania problemu dotyczącego cen energii oraz utrzymania przez UE jej konkurencyjności - obecnie, do 2030 r. i w dalszej przyszłości.

Co składa się na nasz rachunek za energię?

Wstępem do analizy ekonomicznej zamieszczonej poniżej powinno być wyjaśnienie, co rozumie się przez ceny i koszty energii. Nasze rachunki za energię częściowo wynikają z ilości zużywanej energii – a więc koszty energii można zmniejszyć poprzez korzystanie z bardziej energooszczędnych produktów lub stosowanie innych praktyk pozwalających ograniczyć zużycie energii. Element rachunków za energię związany z *ceną* często jednak postrzegany jest jako bardziej krytyczny i trudniejszy do zrozumienia. Cena, którą konsumenci płacą za energię elektryczną i gaz, odzwierciedla różne elementy, na które wpływ mają zarówno mechanizmy rynkowe, jak i polityka rządowa.

Element rachunku związany z energią składa się z dwóch części. Po pierwsze, istnieje element cen hurtowych. Zazwyczaj odzwierciedla on koszty ponoszone przez przedsiębiorstwa w związku z dostarczaniem energii do sieci. Obejmuje to zakup lub produkcję paliwa oraz transport i przetwarzanie, jak również koszty budowy, funkcjonowania i likwidacji elektrowni. Po drugie, element detaliczny obejmuje koszty związane ze sprzedażą energii konsumentowi końcowemu. Koszty sieci odzwierciedlają koszty infrastruktury przesyłu i dystrybucji związane z obsługą techniczną i rozwojem sieci, usługami systemowymi i stratami sieciowymi. Często do taryf sieciowych dodawane są opłaty na pokrycie innych kosztów, takich jak związane z obowiązkami użyteczności publicznej i wsparciem technologicznym. Wreszcie stosowane są podatki i opłaty; mogą one stanowić część ogólnego opodatkowania (VAT, akcyza) lub specjalne podatki służące wspieraniu ukierunkowanej polityki w zakresie energii lub przeciwdziałania zmianie klimatu.

Cena konsumpcyjna energii elektrycznej/gazu ziemnego

1. Ceny energii w Europie

Pomimo globalnej zbywalności paliw i urządzeń (takich jak zbiornikowce do przewozu skroplonego metanu, turbiny wiatrowe itd.) na rynkach gazu i energii elektrycznej panują w najlepszym wypadku ceny regionalne, a częściej krajowe bądź jeszcze niższego szczebla, które wpływają na ceny i koszty detaliczne dla konsumentów i mogą osłabiać jednolity rynek.

Ceny energii elektrycznej i gazu⁴ dla konsumentów europejskich wzrosły i nadal rosną. Choć prawie wszystkie państwa członkowskie doświadczyły stałego wzrostu cen konsumpcyjnych energii elektrycznej i gazu, różnice pomiędzy poszczególnymi cenami krajowymi pozostają duże: konsumenci w państwach członkowskich o najwyższych cenach płacą 2,5-4 razy więcej od konsumentów w państwach członkowskich o najniższych cenach⁵. Różnica pomiędzy najwyższymi a najniższymi cenami płaconymi przez konsumentów za energię elektryczną i gaz w państwach członkowskich zwiększyła się w perspektywie czasowej, szczególnie w przypadku cen gazu dla gospodarstw

⁴ Ceny przemysłowe zostały zgłoszone zgodnie z dyrektywą 2008/92/WE przewidującą zbieranie danych dotyczących cen gazu i energii elektrycznej dla końcowych odbiorców przemysłowych i mogą obejmować innych odbiorców, niebędących osobami fizycznymi. W przypadku gazu uwzględnione są wszystkie zastosowania przemysłowe. System nie obejmuje jednak odbiorców wykorzystujących gaz w celu wytwarzania energii elektrycznej w elektrowniach lub elektrociepłowniach, do celów nieenergetycznych (np. w przemyśle chemicznym), w ilościach przekraczających 4000000 gigadżuli rocznie.

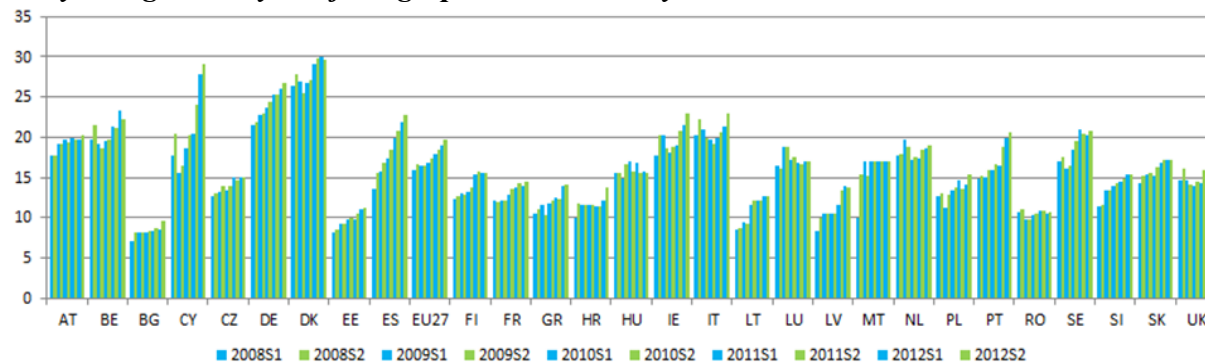
⁵ Współczynnik ten jest podobny dla: wszystkich produktów energetycznych (energii elektrycznej lub gazu); rodzajów odbiorców (gospodarstwa domowe lub odbiorcy przemysłowi); grup konsumentów (mali, średni, duzi); okresów (2008-2012); jednostek monetarnych (euro, waluty krajowe lub standardy siły nabywczej). W przypadku tego ostatniego elementu współczynnik nie ulega istotnej zmianie, ale klasyfikacja poszczególnych państw członkowskich znacznie się różni: państwo o najniższej cenie nominalnej może ostatecznie osiągnąć stosunkowo wysoką cenę pod względem SSN.

domowych. Zatem ceny w Europie nie ulegają zbliżeniu i nie dochodzi do wzrostu efektywności rynków, natomiast utrzymują się różnice na poziomie krajowym.

Zmiany cen detalicznych dla gospodarstw domowych

W UE ceny energii elektrycznej dla gospodarstw domowych rosły średnio o 4 % rocznie w ciągu ostatnich pięciu lat (2008-2012)⁶. W większości państw członkowskich wzrost ten był wyższy od poziomu inflacji. W przypadku gazu ceny dla gospodarstw domowych rosły o 3 % rocznie, co również jest wskaźnikiem wyższym od inflacji dla większości państw członkowskich. Mimo to poza tymi średnimi wartościami występują pomiędzy państwami znaczne różnice pod względem charakteru zmienności cen w czasie:

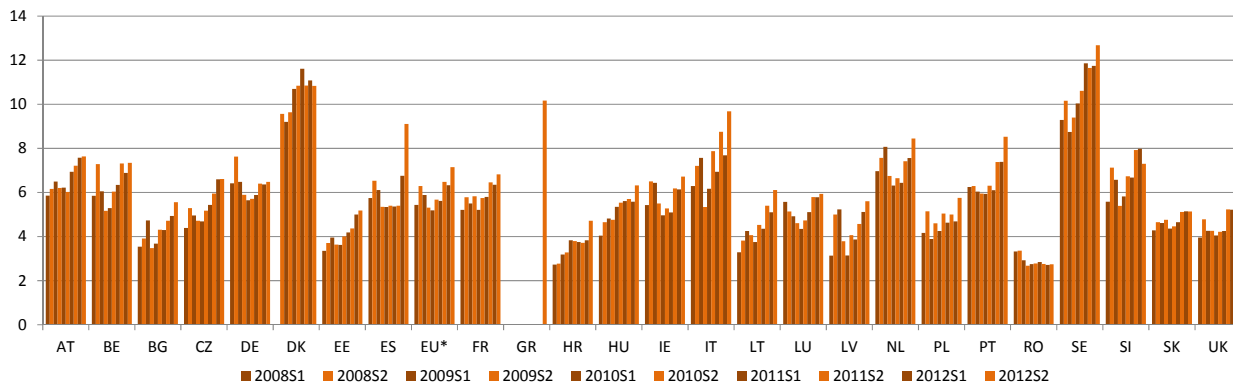
Ceny energii elektrycznej dla gospodarstw domowych (w eurocentach/kWh, łącznie z podatkami)

Źródło: Dane statystyczne Eurostatu dotyczące energii

⁶ Okres ten jest często wykorzystywany w całym sprawozdaniu, ponieważ metodyka Eurostatu w zakresie danych dotyczących cen detalicznych energii została znacznie zmieniona w tym okresie i nie jest spójna z wcześniejszymi danymi ani nie obejmuje wszystkich państw członkowskich.

Ceny gazu ziemnego dla gospodarstw domowych (w eurocentach/kWh, łącznie z podatkami)

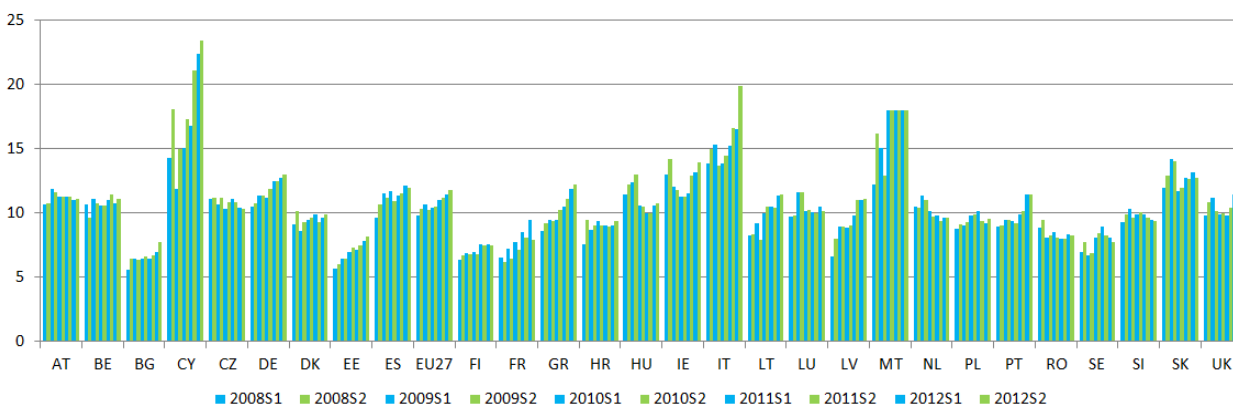
Uwaga: dane nie dotyczą Cypru i Malty; Finlandia nie zgłasza cen detalicznych gazu ziemnego, a Grecja podaje je dopiero od 2012 r.

Źródło: Dane statystyczne Eurostatu dotyczące energii

Zmiany cen detalicznych dla przemysłu

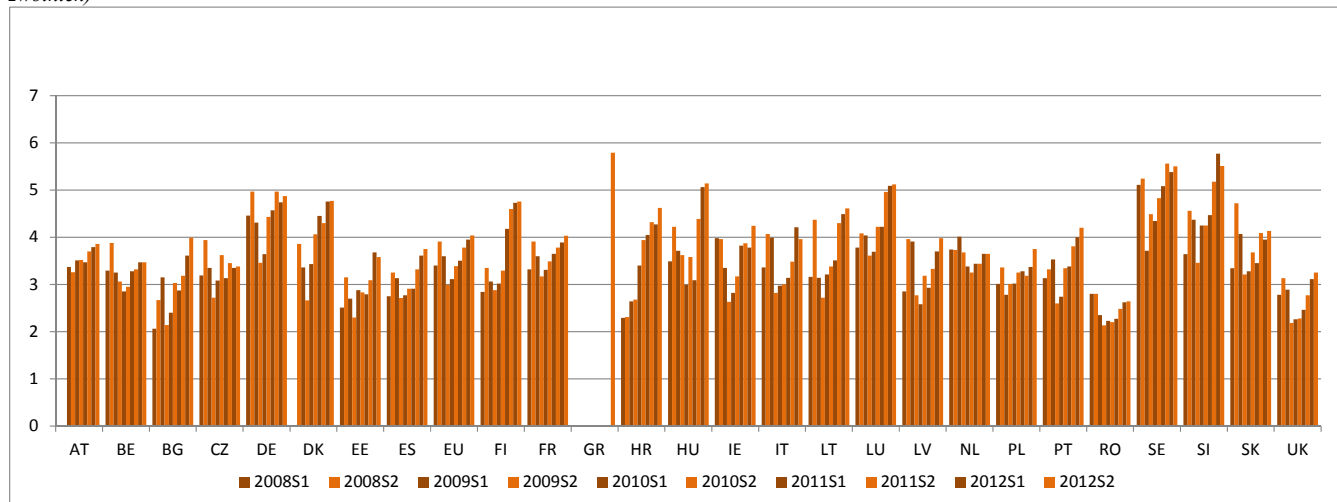
W przypadku przemysłu ceny detaliczne energii elektrycznej rosły w tym samym okresie w tempie ok. 3,5 % rocznie – w połowie państw członkowskich powyżej poziomu inflacji; a ceny gazu o mniej niż 1 % rocznie w tym samym okresie – poniżej poziomu inflacji w większości państw członkowskich.

Ceny energii elektrycznej dla przemysłu (w eurocentach/kWh, bez VAT oraz podatków i opłat podlegających odzyskaniu, ale także bez wszelkich zwolnień)

Źródło: Dane statystyczne Eurostatu dotyczące energii

Ceny gazu dla przemysłu (w eurocentach/kWh, bez VAT oraz innych podatków i opłat podlegających odzyskaniu, ale także bez wszelkich zwolnień)

Źródło: Dane statystyczne Eurostatu dotyczące energii

Ceny hurtowe

W przeciwieństwie do zmian cen detalicznych w latach 2008-2012 *hurtowe* ceny energii elektrycznej spadły o 35-45 % względem większości europejskich poziomów odniesienia dotyczących hurtowych cen energii elektrycznej. Ceny hurtowe gazu wahały się, spadając i powracając do wcześniejszych poziomów, więc przez cały omawiany okres nie wystąpił żaden widoczny wzrost cen.

Rozbicie cen na składniki

Te *średnie europejskie* wzrosty cen skrywają znaczne różnice pomiędzy państwami członkowskimi, pomiędzy różnymi sektorami działalności oraz w perspektywie czasowej. Niektóre sektory doświadczyły znacznie większej zmienności cen, np. na poziomie krajowym wzrost cen energii elektrycznej dla gospodarstw domowych wynosił od -2 % do +47 %, podczas gdy średnie ceny gazu dla przemysłu na poziomie unijnym wzrosły o mniej niż 1 % rocznie w latach 2008-2012, a niektóre energochłonne sektory działalności odnotowały w latach 2010-2012 wzrost cen gazu o 27-40 %. W towarzyszącym sprawozdaniu badane są te różnice, szczególnie pomiędzy sektorami działalności. Podkreślono w nim także, że ceny i skutki polityki są różne dla różnych użytkowników. Do lepszego zrozumienia relacji pomiędzy cenami energii a polityką, przydatne jest rozbicie cen na różne ich elementy:

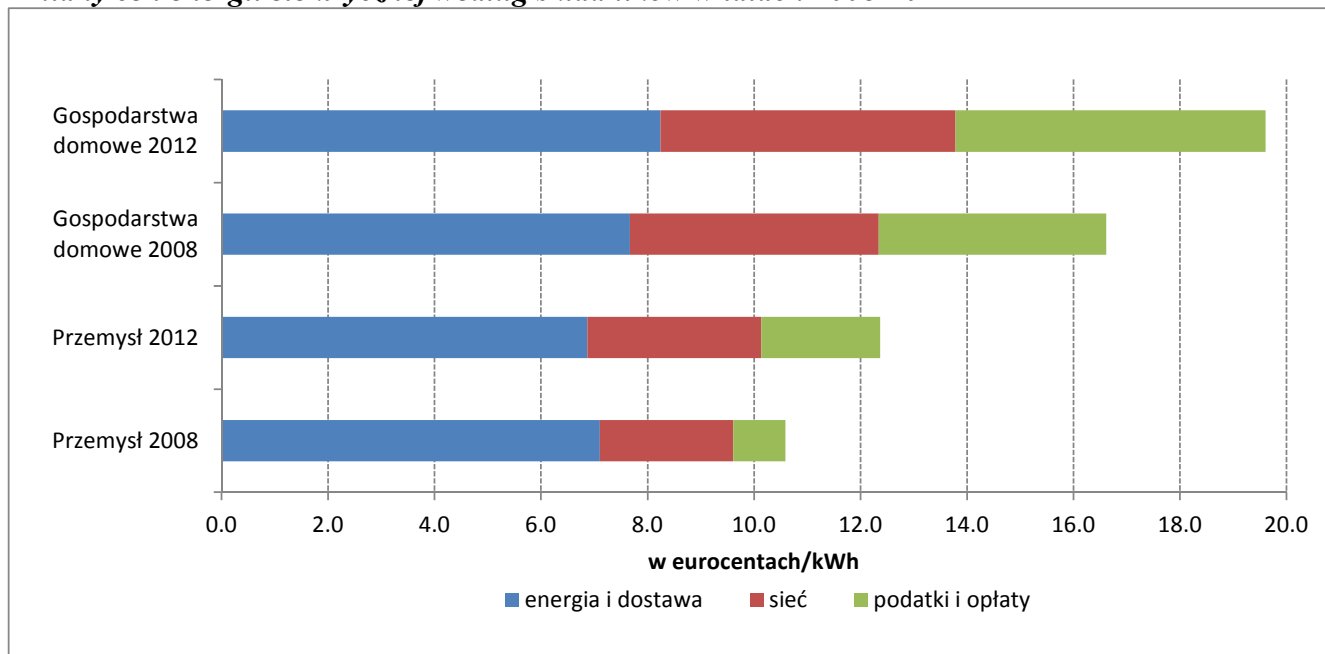
Zmiany detalicznych cen energii elektrycznej według składników

Względny udział elementu związanego z energią w detalicznej cenie energii elektrycznej ogólnie zmniejszył się w perspektywie czasowej. Wynika to z faktu, że od 2008 r. najbardziej wzrósł składnik związany z podatkami/opłatami⁷, natomiast elementy związane z kosztem energii wzrosły najmniej. Od 2008 r. koszty związane z sieciami energii elektrycznej wzrosły o 18,5 % dla gospodarstw domowych i 30 % dla odbiorców przemysłowych; podatki i opłaty wzrosły o 36 % dla gospodarstw domowych i o 127 % dla przemysłu – przed zastosowaniem zwolnień. Chociaż spójne krajowe dane dotyczące

⁷ Zarówno w odniesieniu do gospodarstw domowych, jak i przemysłu (+36,5 % i +127 %) dla unijnej średniej ważonej ceny energii elektrycznej. W przypadku przemysłu ta zmiana procentowa nie uwzględnia VAT i innych podatków podlegających odzyskaniu. Podana wartość procentowa nie uwzględnia zwolnień dotyczących określonych sektorów działalności.

zwolnień są niedostępne, szereg państw członkowskich stosuje znaczne zwolnienia z podatków i opłat w odniesieniu do niektórych energochłonnych sektorów działalności, co istotnie łagodzi wzrost cen wynikający z wysokości podatków/opłat.

Zmiany cen energii elektrycznej według składników w latach 2008-2012

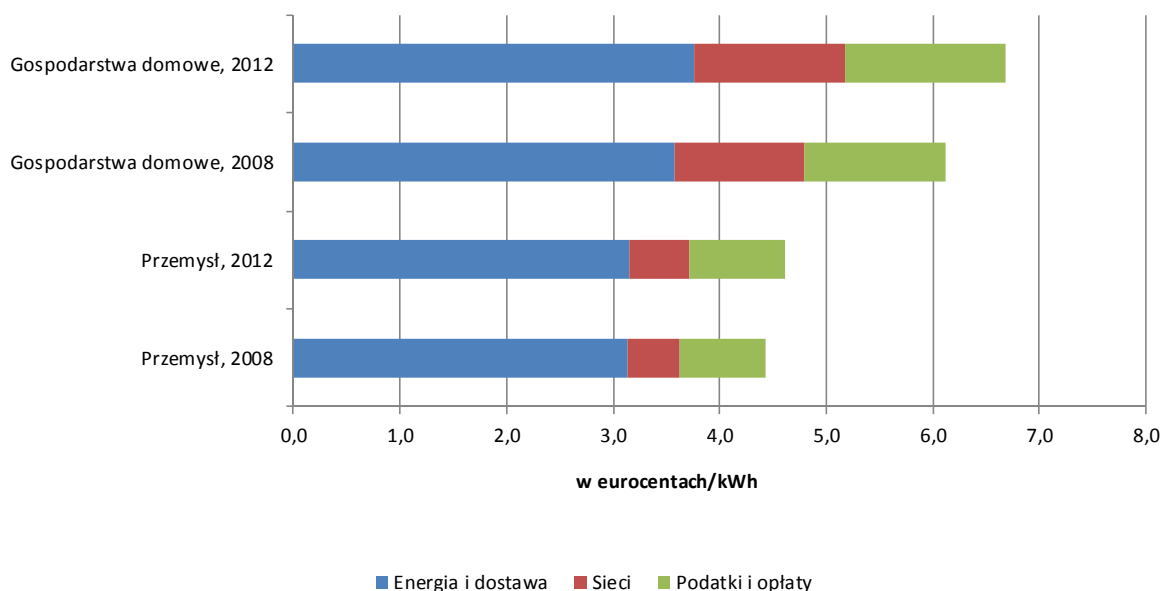

Źródło: Eurostat. Z uwzględnieniem podatków w przypadku gospodarstw domowych; bez VAT oraz innych podatków podlegających odzyskaniu w przypadku przemysłu, ale bez innych zwolnień dotyczących określonych sektorów działalności (brak danych).

Zmiany detalicznych cen gazu według składników

W przypadku cen detalicznych gazu ziemnego od 2008 r. składnik dotyczący energii pozostawał na stabilnym poziomie, podczas gdy średnio dla UE składnik związany z siecią wzrósł o 17 % dla gospodarstw domowych i o 14 % dla przemysłu; opodatkowanie wzrosło o 12-14 % dla gospodarstw domowych i o 12 % dla przemysłu.

Zmiany cen gazu według składników w latach 2008-2012

Źródło: KE, metadane państw członkowskich. Z uwzględnieniem podatków w przypadku gospodarstw domowych; bez VAT oraz innych podatków podlegających odzyskaniu w przypadku przemysłu.

Czynniki wpływające na element ceny związany z „energiją”

Spośród trzech elementów cen energii (energia, koszty sieci oraz podatki i opłaty) element związany z kosztem energii jest na ogół największy, chociaż jego udział maleje. Jak wspomniano powyżej, w przeciwieństwie do elementu cen detalicznych związanego z energią odnotowano zbliżenie i spadek *hurtowych* cen energii elektrycznej. Może to być powiązane z polityką energetyczną UE: ze wzrostem konkurencyjności po połączeniu rynków, oddzieleniem wytwarzania energii od zarządzania systemem dystrybucyjnym, spadkiem cen emisji dwutlenku węgla w unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji⁸ oraz wzrostem mocy wytwarzania energii przy niskich kosztach eksploatacyjnych (na przykład energii wiatrowej i słonecznej oprócz istniejącej energetyki jądrowej i wodnej).

Spadek cen hurtowych nie przełożył się jednak na obniżenie elementu cen detalicznych związanego z energią, mimo że jest to część rachunku za energię, w odniesieniu do której dostawcy powinni być w stanie konkurować. Wynik może oznaczać, że konkurencja cenowa na szeregu rynków sprzedaży detalicznej jest słaba, co pozwala dostawcom unikać przenoszenia obniżek ceny hurtowej na ceny detaliczne⁹.

Powiązanie pomiędzy cenami hurtowymi a detalicznymi może zostać zerwane wskutek wysokiego poziomu koncentracji rynku. Ponadto powszechna regulacja cen detalicznych stosowana w niektórych państwach członkowskich na ogół jest szkodliwa dla konkurencji na rynkach detalicznych, ponieważ zniechęca konkurentów do wchodzenia na rynek i inwestowania. Dlatego może przyczyniać się do

⁸ Ceny emisji dwutlenku węgla stanowią część ceny hurtowej. Spadły one z 14-29 EUR/t w 2008 r. do 6-9 EUR/t w 2012 r. Nie jest jednak jasne, w jakim stopniu to obniżenie ceny przekłada się na wysokość ceny hurtowej ani jak jest istotne w świetle efektu rankingu cenowego technologii o niskich kosztach operacyjnych.

⁹ Połączenie słabego popytu i dynamiki hurtowych cen energii (stabilnych lub malejących, kiedy ceny węglowodorowych rosły) wywarło presję na aktywa związane z konwencjonalnym wytwarzaniem energii. W wielu przypadkach miało to niekorzystny wpływ zarówno na marżę zysku z działalności gospodarczej związanej z wytwarzaniem energii, jak i na ceny udziałów w przedsiębiorstwach, a dostęp do finansowania stał się trudniejszy. Co do zasady, unijne przedsiębiorstwa użyteczności publicznej muszą dostosować się do tego nowego otoczenia biznesu. Osiągano to poprzez skupienie się w większym stopniu na usługach niższego szczebla, w tym na zdecentralizowanym wytwarzaniu energii i efektywności energetycznej, oraz poprzez stopniowe pozbawianie ich aktywów związanych z konwencjonalnym wytwarzaniem energii.

ograniczania elastyczności cen detalicznych¹⁰. Państwa członkowskie powinny ponadto przeanalizować inne środki polityki służące rozwianiu obaw gospodarstw domowych lub sektorów działalności znajdujących się w trudnej sytuacji.

Na rynku gazu, oprócz koncentracji rynku i regulacji cen, nadal często istnieją ograniczenia dostaw (przy niskiej liczbie dostawców i niskim poziomie konkurencji), a ceny gazu są nadal często indeksowane według cen ropy¹¹. Praktyka ta oddziela ceny hurtowe gazu od rzeczywistego popytu i podaży na gaz, ograniczając dostawcom energii możliwość elastycznego reagowania na zmieniające się warunki rynkowe lub przerzucania rzeczywistych kosztów na konsumentów. W tych przypadkach wzrost cen ropy naftowej w ostatnich latach bezpośrednio przyczynił się do wzrostu cen gazu na wybranych, ograniczonych rynkach ze szkodą dla odbiorców i przemysłu w tych regionach.

Czynniki wpływające na element ceny związany z podatkami/opłatami

W przypadku tego elementu ważne jest dokonanie rozróżnienia między ogólnymi środkami podatkowymi dotyczącymi energii a kosztami związanymi z systemem energetycznym finansowanymi z opłat. Podatki i **opłaty przeznaczone na finansowanie polityki energetycznej i polityki przeciwdziałania zmianie klimatu** na ogół stanowią w większości państw członkowskich najmniejszy element, ale szczególnie opłaty wzrosły znacznie bardziej niż pozostałe składniki. Element ten osiągnął wartość zbliżoną do udziału kosztów sieci lub wyższą i obecnie stanowi największą część ceny energii elektrycznej dla gospodarstw domowych w trzech państwach członkowskich, natomiast w niektórych innych państwach pozostaje znikomy. W większości państw członkowskich z podatków i opłat finansowane są środki polityki energetycznej i polityki przeciwdziałania zmianie klimatu, w tym promowanie efektywności energetycznej oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. W rzeczywistości koszt energii ze źródeł odnawialnych dodany do cen detalicznych stanowi 6 % średniej unijnej ceny energii elektrycznej dla gospodarstw domowych¹² i w przybliżeniu 8 % ceny energii elektrycznej dla przemysłu przed uwzględnieniem zwolnień. Również w tym przypadku zakres kosztów jest szeroki - w Hiszpanii i Niemczech udział tego kosztu wynosi 15,5 % i 16 % ceny energii elektrycznej dla gospodarstw domowych, natomiast w Irlandii, Polsce i Szwecji mniej niż 1 %.

Chociaż niektóre środki krajowej polityki energetycznej i polityki przeciwdziałania zmianie klimatu finansowane są z opłat, koszty unijnego systemu handlu emisjami odzwierciedlone są w hurtowym elemencie ceny energii. Opłaty *krajowe*, niezależnie od tego, w którym miejscu łańcucha dostaw są stosowane, zmieniają ceny, a więc doprowadzają do powstania różnic pomiędzy poszczególnymi rynkami krajowymi. Dla zminimalizowania takich zakłóceń ważne jest, aby interwencje rządowe w sektorze energetycznym (finansowanie infrastruktury lub wytwarzania energii, np. z odnawialnych źródeł

¹⁰ W przypadku rynków zliberalizowanych ułatwienia we wchodzeniu na rynek powodują zwiększenie konkurencji, co powinno wzmocnić zachęty do obniżania kosztów oraz przełożyć się na niższe ceny dla konsumentów. Odzwierciedleniem tego są niższe detaliczne ceny energii elektrycznej dla odbiorców przemysłowych w UK, BE oraz NL.

¹¹ W 2012 r. 51 % zużycia gazu w Europie nadal indeksowano według cen ropy naftowej, natomiast 44 % zużycia wyceniano na zasadach konkurencyjnych (roczne badanie IGU za 2012 r.). Udział ilości gazu wycenianej według tej drugiej metody wzrósł trzykrotnie od 2005 r., ale utrzymują się duże różnice regionalne pod względem mechanizmów kształtowania cen hurtowych, przy czym około 70 % gazu w północno-zachodniej części Europy (Zjednoczone Królestwo, Irlandia, Francja, Belgia, Niemcy, Dania) wyceniane było według tej metody w 2012 r., natomiast w Europie Środkowej (Austria, Republika Czeska, Węgry, Polska, Słowacja i Szwajcaria) - mniej niż 40 %. W niektórych państwach członkowskich całość importu gazu indeksowana jest według cen ropy naftowej.

¹² Podatki i opłaty dotyczące energii ze źródeł odnawialnych jako udział w cenach energii elektrycznej dla gospodarstw domowych wynoszą od niespełna 1 % do 15,5 % w Hiszpanii i 16 % w Niemczech. Udział ten wzrasta z powodu rosnącego udziału energii ze źródeł odnawialnych i malejących cen hurtowych (co zwiększa różnicę między ceną hurtową a wsparciem na rzecz energii ze źródeł odnawialnych). Jeżeli jednak wziąć pod uwagę efekt rankingu cenowego (obniżanie cen hurtowych wskutek korzystania z energii wodnej, wiatrowej i słonecznej), efekt netto energii ze źródeł odnawialnych dla cen detalicznych może wiązać się z obniżeniem cen, a nie z ich wzrostem. Wydaje się, że do sytuacji takiej dochodzi w przypadku Hiszpanii i Irlandii, ale nie w Niemczech (zob. załącznik do sprawozdania). Niższe ceny hurtowe powinny być przenoszone na konsumentów końcowych w postaci niższych kosztów składnika dostaw energii.

energii, koszty jądrowe lub elastyczność wytwarzania mocy z paliw kopalnych) były jak najbardziej opłacalne¹³.

W europejskich ramach prawnych w zakresie **opodatkowania energii** nie przewidziano pełnej harmonizacji, a zatem państwa członkowskie mogą zmieniać swoje podatki i stopy podatkowe indywidualnie, wychodząc poza podstawowe elementy lub minimalne poziomy określone w przepisach unijnych¹⁴. Również w tym przypadku, jeżeli użyć energii elektrycznej jako przykładu, widoczne są znaczne różnice krajowe w stosunkowym udziale oraz w wartościach bezwzględnych składnika cen energii związanego z podatkami/opłatami, który przedstawiono powyżej. Państwa członkowskie stosują podatki i opłaty w bardzo różnych celach. Obejmują one ogólne zasilanie własnego budżetu (np. na zdrowie i edukację), ale także na internalizację zewnętrznych kosztów produkcji i zużycia energii oraz finansowanie obszarów polityki związanej z energetyką, takich jak polityka energetyczna i polityka przeciwdziałania zmianie klimatu lub dostosowanie sektora paliw kopalnych.

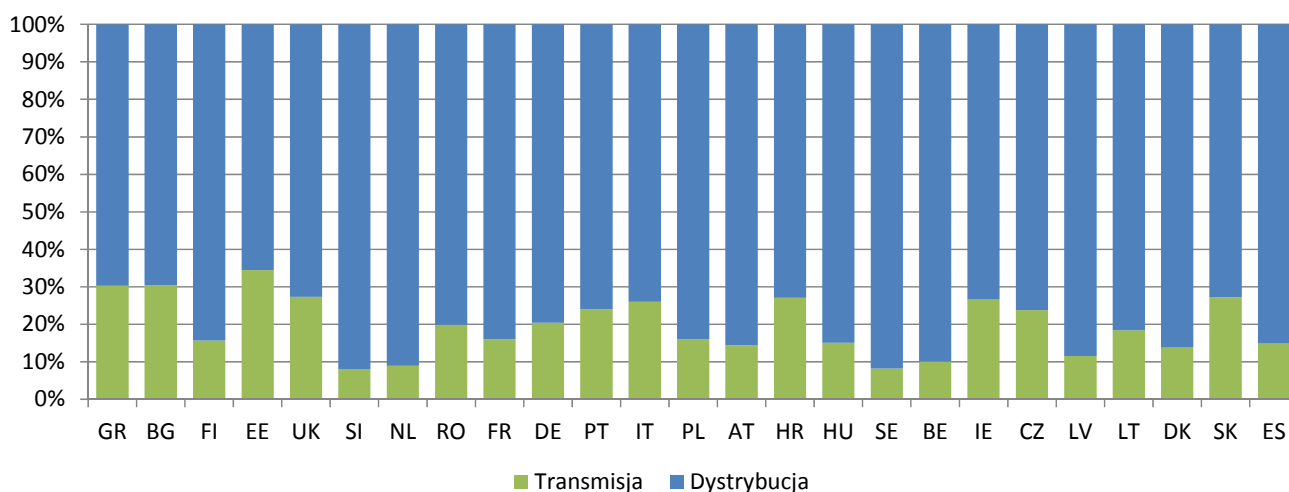
Dane dotyczące zwolnień z podatku oraz innych dotacji oferowanych przez państwa członkowskie, szczególnie na rzecz energochłonnych sektorów działalności, są obecnie niepełne i niespójne¹⁵. Z tego powodu Komisja przygotowuje pogłębioną analizę, aby zgromadzić spójne i kompletne dane dotyczące wszystkich kosztów i dotacji w zakresie różnych technologii w sektorze energii elektrycznej.

Czynniki wpływające na element ceny związany z siecią

Względny udział kosztów przesyłu i dystrybucji, jak również poziomy bezwzględne znacznie się różnią w poszczególnych państwach członkowskich. Wynika to z powodów, które nie zawsze łatwo zrozumieć. Dane dotyczące czynników wpływających na ten udział i jego zmiany są skąpe, szczególnie w odniesieniu do gazu. Dlatego poniższe dane odnoszą się wyłącznie do energii elektrycznej.

Szacunkowe koszty i opłaty z tytułu przesyłu i dystrybucji: udział względny

źródło: ENTSO-E, Eurostat, szacunki Komisji Europejskiej

Uwaga: niektóre państwa członkowskie dodają koszty pozasieciowe do opłat sieciowych; powyższe dane nie uwzględniają takiego rozróżnienia

¹³ Zob. komunikat C(2013) 7243 „Realizacja rynku wewnętrznego energii elektrycznej przy jak najlepszym wykorzystaniu interwencji publicznej”.

¹⁴ Zob. dyrektywa 2003/96/WE.

¹⁵ Szczegółowe informacje znajdują się w sekcji 1.1.1.3 sprawozdania towarzyszącego niniejszemu komunikatowi.

Od 2008 r. koszty związane z sieciami **energii elektrycznej** wzrosły odpowiednio o 30 % i 18,5 % dla odbiorców przemysłowych i gospodarstw domowych. Trwały wzrost kosztów sieci, szczególnie w przypadku gospodarstw domowych, nie jest nieoczekiwany w kontekście transformacji sektora energetycznego, ale można było złagodzić go poprzez lepsze zarządzanie siecią.

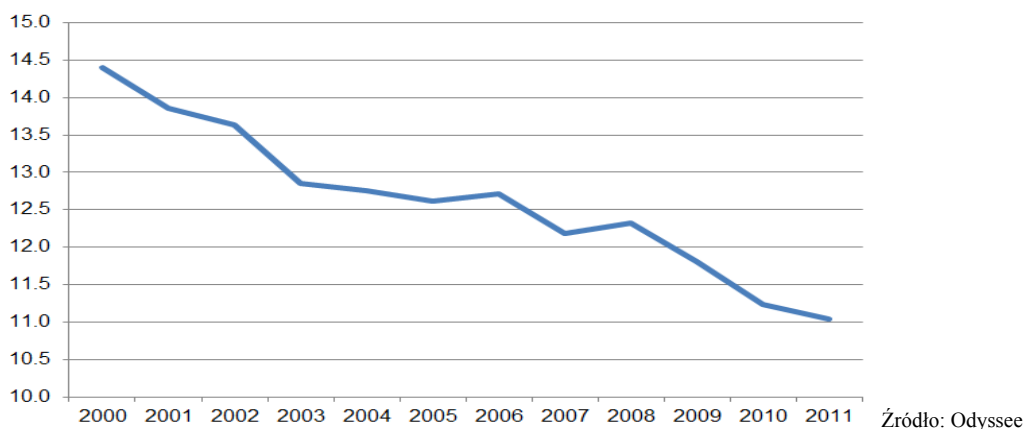
Przy wartościach bezwzględnych wahających się od 2 eurocentów/kWh do 7 eurocentów/kWh¹⁶ jest oczywiste, że takie koszty mogą mieć znaczny wpływ na całkowite ceny energii elektrycznej, a tym samym na ogólną rozpiętość cen energii w państwach członkowskich oraz w odniesieniu do partnerów handlowych. Na tę rozpiętość po części wpływają również znacznie zróżnicowane krajowe praktyki w zakresie regulacji taryf sieciowych i praktyki rozdziału kosztów, a także fizyczne różnice pomiędzy sieciami i efektywnością ich działania.

2. Koszt energii w Europie

Chociaż poziomy cen energii przyciągają najczęściej uwagi, to dla gospodarstw domowych i przemysłu w praktyce ważniejsze są *koszty* energii, ponieważ odzwierciedlają one faktyczne płacone rachunki. Rosnące ceny mogą w pewnym stopniu zachęcać do ich wyrównania poprzez poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie zużycia. Dzieje się tak w wyniku poprawy efektywności energetycznej procesu, produktu lub gospodarstwa domowego lub poprzez zmniejszenie energochłonności niektórych sektorów działalności lub nawet całego przemysłu. Nad spadkiem cen może jednak również przeważać wzrost zużycia, na przykład w wyniku korzystania z większej liczby urządzeń elektrycznych.

W sektorze gospodarstw domowych znaczną poprawę efektywności energetycznej odnotowano w przypadku wszystkich zastosowań energii, ale prawdopodobnie jest ona najbardziej widoczna w ogrzewaniu budynków mieszkalnych:

Tendencje w zakresie zużycia energii w odniesieniu do ogrzewania budynków mieszkalnych (koe/m²).

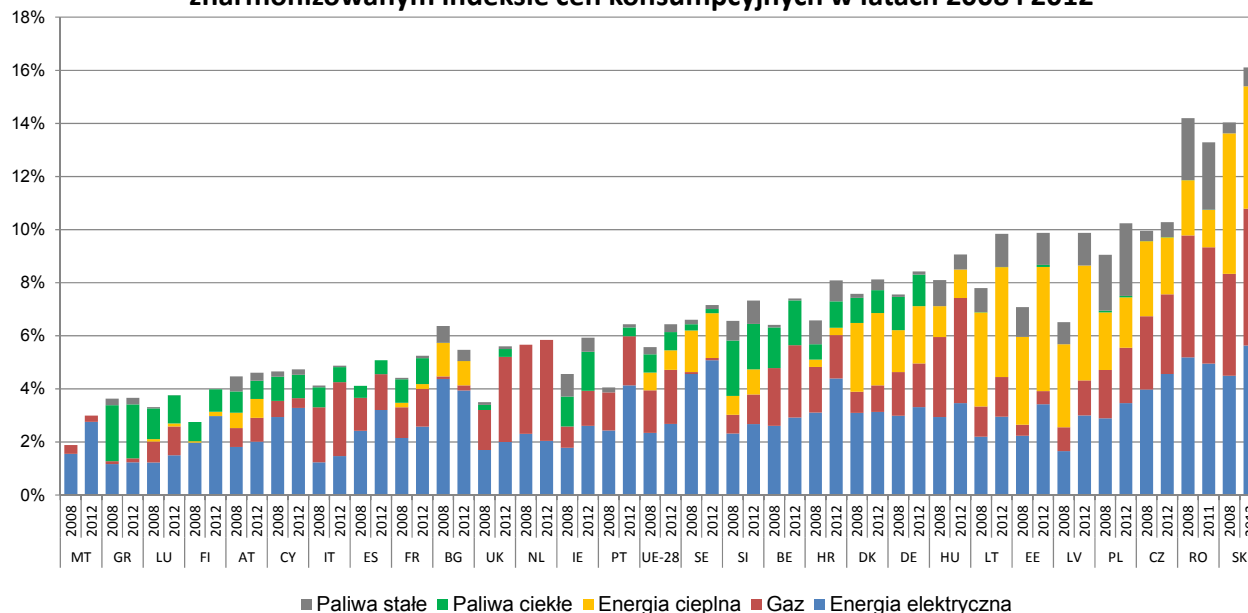
Ogółem w latach 2008-2011 zużycie energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe zmniejszyło się o 1 %, a zużycie gazu o 15 %. Pomimo tego koszty energii w **gospodarstwach domowych** wzrosły, na przykład z tego powodu, że niskie wskaźniki modernizacji budynków o niskiej efektywności energetycznej oraz stopy zastępowalności urządzeń o niskiej efektywności energetycznej były niewystarczające do zrekompensowania rosnących cen. Dane dotyczące wszystkich państw

¹⁶

Koszty sieci dla odbiorców przemysłowych. W przypadku gospodarstw domowych zakres wynosi od 2,2 eurocenta/kWh (MT) do 9,7 eurocentów/kWh (ES).

członkowskich pokazują, że udział zużycia energii przez gospodarstwa domowe¹⁷ zwiększył się o 15 % w latach 2008-2012 - z 5,6 % do 6,4 % całkowitego zużycia. Jako że koszty energii często stanowią większą część kosztów dla uboższych gospodarstw domowych, taki wzrost ma pod względem dystrybucji dalsze negatywne skutki dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji.

Waga produktów energetycznych dla gospodarstw domowych w zharmonizowanym indeksie cen konsumpcyjnych w latach 2008 i 2012

Źródło: Eurostat

W latach 2008-2011 dalsza poprawa efektywności energetycznej europejskiego przemysłu oraz spadek produkcji wynikający z kryzysu gospodarczego i międzynarodowa konkurencja doprowadziły do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej o 4 %. Rosnące ceny energii elektrycznej przeważały jednak nad tą poprawą i spowodowały wzrost kosztu rzędu 4 % dla całego przemysłu przed uwzględnieniem zwolnień z podatków i opłat. Natomiast koszty gazu, w przypadku którego zużycie do celów przemysłowych zmniejszyło się o 5,3 %, zmalały w latach 2008-2011 ogółem o 6,8 %.

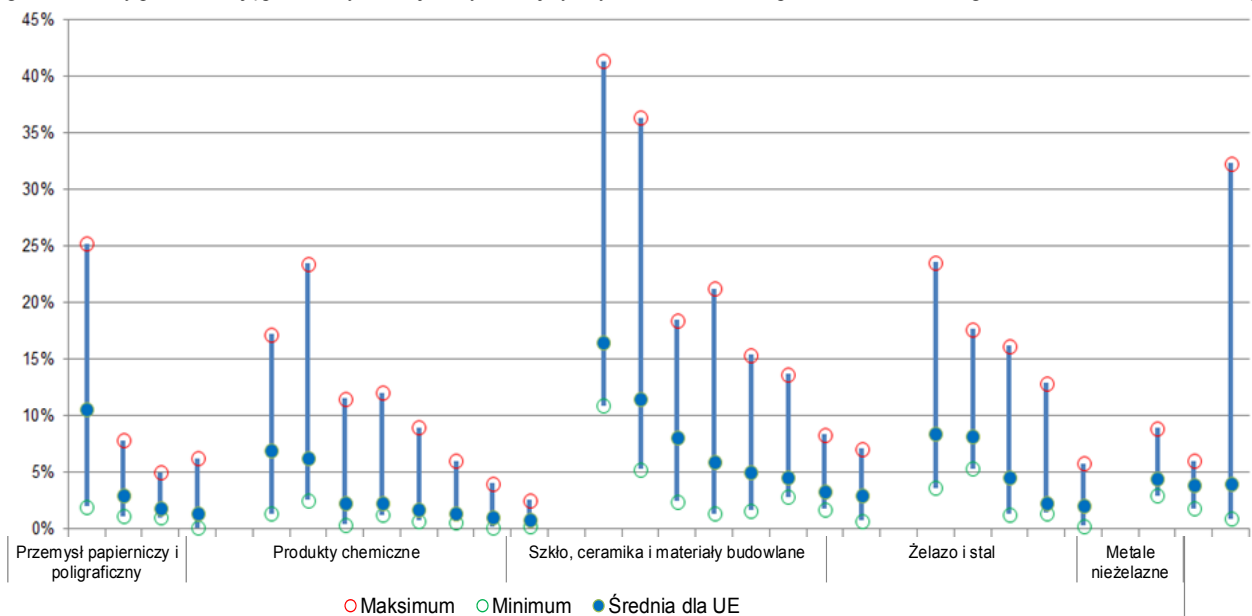
Ogólnie rzecz biorąc, europejski przemysł jest światowym liderem pod względem efektywności energetycznej. Nadal jednak istnieje potencjał przyjęcia dalszych środków zwiększenia efektywności (co częściowo jest już realizowane poprzez wdrożenie nowej unijnej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej i ciągle udoskonalenia w zakresie produktów energetycznych), szczególnie biorąc pod uwagę duże różnice pomiędzy państwami członkowskimi i w ich obrębie. Dostęp do znormalizowanych danych dotyczących kosztów energii nie jest łatwy. Dostępne dane liczbowe wskazują na bardzo zróżnicowany zakres efektywności, jeżeli wziąć pod uwagę udział kosztów energii w kosztach produkcji. Z tego powodu warto szczegółowo przyjrzeć się energochłonnym sektorom działalności, w tym sektorom wytwórczym, takim jak sektor papierniczy i drukarski oraz sektory produktów chemicznych, surowców niemetalicznych, żelaza i stali oraz metali nieżelaznych, w których wysoki jest udział kosztów energii w porównaniu z kosztami produkcji. Przedsiębiorstwa unijne, które uczestniczyły w szczegółowych analizach przypadków dotyczących energochłonnych sektorów

¹⁷ Mierzony za pomocą zharmonizowanego indeksu cen konsumpcyjnych.

działalności, zgłaszały, iż ich ceny energii elektrycznej i gazu po zwolnieniach wzrastały w okresie między 2010 r. i 2012 r.

Udział kosztów energii w kosztach produkcji w energochłonnych sektorach działalności

(Poszczególne kolumny przedstawiają podsektory¹⁸ z najniższymi i najwyższymi wartościami dla państwa członkowskiego oraz średnimi dla UE, 2010 r.)

Źródło: Eurostat, statystyka strukturalna dotycząca przedsiębiorstw

3. Energia i międzynarodowa konkurencyjność Europy

Chociaż Europa nigdy nie była tanim miejscem pod względem energii, w ostatnich latach różnica w cenach energii pomiędzy UE a jej najważniejszymi partnerami gospodarczymi zwiększyła się jeszcze bardziej: średnio ceny gazu dla przemysłu w UE są obecnie trzy do czterech razy wyższe niż analogiczne ceny w Stanach Zjednoczonych, Indiach i Rosji, o 12 % wyższe niż w Chinach, porównywalne z cenami w Brazylii oraz niższe niż w Japonii.

Niższe regionalne ceny wynikające na przykład z dynamicznie rozwijającej się eksploatacji gazu łupkowego w Stanach Zjednoczonych oraz postępującego wzrostu handlu skroplonym gazem ziemnym nie przełożyły się jeszcze na niższe ceny na rynku europejskim. Wynika to z dotacji krajowych w niektórych państwach będących producentami, ograniczeń w handlu lub ograniczeń infrastruktury i indeksacji cen gazu do cen ropy naftowej. Ponadto rosnący popyt w Azji, szczególnie w Japonii po awarii w elektrowni jądrowej w Fukushima, również zwiększył różnicę między cenami w UE i Stanach Zjednoczonych.

Jeśli chodzi o energię elektryczną, ceny hurtowe w Europie spadły w przedmiotowym okresie i są obecnie stosunkowo niskie, a ich poziom jest porównywalny do poziomu hurtowych cen energii elektrycznej w Stanach Zjednoczonych. Jednakże przy obecnym kursie wymiany *detaliczne* ceny energii elektrycznej dla odbiorców przemysłowych¹⁹ w UE są dwa razy wyższe niż w Stanach Zjednoczonych i Rosji, o 20 % wyższe niż w Chinach, lecz o 20 % niższe niż w Japonii. Również w

¹⁸ Zob. sprawozdanie (rysunek 90).

¹⁹ Nie uwzględniając zwolnień z podatków lub opłat dla energochłonnych sektorów przemysłu oraz biorąc pod uwagę trudności w znalezieniu porównywalnych danych międzynarodowych dotyczących cen energii elektrycznej.

tym przypadku niższe ceny gazu w Stanach Zjednoczonych i Rosji (jak również niższe ceny węgla) pomogły obniżyć ceny energii elektrycznej w tych państwach. W większości państw członkowskich dostawy energii elektrycznej (biorąc pod uwagę przerwy/wahania w dostawie) są jednak pewniejsze niż w Stanach Zjednoczonych, Japonii, Chinach i Rosji²⁰. Przerwy w dostawie energii również wiążą się z kosztami. Nie ma łatwo dostępnych, międzynarodowych danych dotyczących kosztów sieci, które to dane umożliwiałyby potwierdzenie hipotezy, że sieci w UE są kosztowniejsze, ale pewniejsze niż gdziekolwiek indziej na świecie. Dane dotyczące opodatkowania są trochę łatwiej dostępne i wskazują na to, że opodatkowanie energii elektrycznej i gazu w UE jest średnio wyższe niż w innych regionach świata.

Dla oceny wpływu tej rosnącej różnicy cen energii na konkurencyjność przemysłu zasadnicze znaczenie mają dwa wskaźniki: eksport oraz europejska produkcja w przedsiębiorstwach w energochłonnych sektorach działalności.

- Unijne towary energochłonne nadal dominują na światowych rynkach eksportowych mimo rosnących różnic w cenach energii od 2008 r. W ostatnich latach UE znacznie ograniczyła jednak energochłonność swojego **eksportu**, podczas gdy gospodarki wschodzące, takie jak: Brazylia, Rosja i Chiny, stają się coraz ważniejszymi źródłami energochłonnych elementów pośrednich. Według Międzynarodowej Agencji Energetycznej²¹ oczekuje się, że rosnąca rozbieżność cen i kosztów energii pomiędzy UE a innymi regionami zmniejszy udział UE w światowych rynkach eksportu towarów energochłonnych.
- **Poziomy produkcji** w energochłonnych sektorach działalności malały od 2008 r., a ogólny udział energochłonnych sektorów działalności w europejskim PKB spada²². Na tym etapie niemożliwe jest jednak przypisanie tego faktu wyłącznie cenom energii, jako że zwolnienia z podatków i opłat dla energochłonnych sektorów działalności, recesja, zmiany strukturalne w światowej gospodarce i odpowiadające im zmiany popytu konsumpcyjnego również są ważnymi czynnikami. W rzeczywistości sektor wytwórczy w UE od dziesiątek lat był restrukturyzowany w kierunku mniejszej energochłonności i produkcji o większej wartości dodanej, co częściowo złagodziło rosnące ceny energii. Ponadto rolę odegrało tu wiele innych czynników, w tym koszty pracy oraz atrakcyjność rynków poza UE, która spowodowała, że rynki te przyciągały inwestycje.

Istnieje związek pomiędzy tymi dwoma wymiarami. W ciągu ostatnich lat niektóre europejskie energochłonne sektory działalności skierowały się na rynki światowe, aby zrekompensować recesję i związany z nią spadek popytu w Europie poprzez eksport lub inwestycje międzynarodowe, nawet w przypadku takich lokalnych sektorów działalności jak produkcja cegieł i dachówek. Z tego względu nadal poddane są międzynarodowej konkurencji i muszą decydować, czy inwestować w Europie czy za granicą, w państwach o znacznie bardziej obiecującej dynamice rynku. Ponieważ konkurenci w innych państwach starają się poprawić swoją efektywność energetyczną, rozpiętość cen energii elektrycznej ma większy wpływ na decyzje inwestycyjne oraz na zdolność przedsiębiorstw do konkurowania i rozwijania się.

²⁰ Zob. rozdział 3 dokumentu roboczego służb Komisji.

²¹ MAE, światowa prognoza w sprawie energii na 2013 r., rysunek 8.17.

²² Wartość dodana brutto (lata 2008-2011) i wskaźnik wielkości produkcji (lata 2008-2012) w odniesieniu do sektorów papierniczego i drukarskiego, chemikaliów, pozostałych mineralnych produktów niemetalicznych (w tym materiałów budowlanych, szkła i ceramiki), metali (w tym żelaza i stali) oraz metali nieżelaznych (aluminium).

4. Przyszłe tendencje w zakresie cen i kosztów

Opracowane przez Komisję ramy polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030 odzwierciedlają wachlarz działań niezbędnych do zrozumienia przyszłych oczekiwań dotyczących kosztów i ostatecznych cen energii, biorąc pod uwagę dynamikę rynków światowych i europejskich, politykę rządów oraz zachowanie konsumentów i przemysłu. Analiza Komisji potwierdza ustalenia zawarte w Planie działania w zakresie energii do roku 2050, zgodnie z którymi ceny paliw kopalnych nadal będą rosły i wpływały na koszty energii. Szczególnie w przypadku energii elektrycznej koszty prawdopodobnie wzrosną do 2020 r. wskutek rosnących kosztów paliw kopalnych w połączeniu z niezbędnymi inwestycjami w infrastrukturę i potencjał wytwarzania energii. Po 2020 r. koszty powinny się ustabilizować, a następnie nieznacznie obniżyć, w miarę jak paliwa kopalne będą zastępowane energią ze źródeł odnawialnych. Koszty inwestycji jednak spadną tylko nieznacznie, podczas gdy podatki/płatności aukcyjne w ramach systemu handlu emisjami wzrosną.

5. Wnioski: działania mające na celu obniżenie kosztów energii

Analizując tendencje w zakresie cen energii od 2008 r., można wyciągnąć następujące główne wnioski:

Ceny energii elektrycznej, ale co ważniejsze i koszty, na ogół rosły zarówno w odniesieniu do gospodarstw domowych, jak i do przemysłu, mimo że poziom zużycia malał lub pozostawał stabilny. Ceny gazu wahały się, ale w latach 2008-2012 nie wzrosły znacznie.

Ten wzrost cen jest spowodowany głównie wzrostem podatków/opłat i kosztów sieci. Zmiany składnika cen związanego z energią był nieregularne; w państwach o wysokim poziomie rozpowszechnienia energii wiatrowej i słonecznej odnotowano presję na obniżkę hurtowych cen energii, ale w innych państwach nie miało to miejsca. Postępy poczynione w zakresie funkcjonowania wewnętrznego rynku energii powinny mieć pozytywny wpływ poprzez zagwarantowanie konwergencji cen na rynku hurtowym w całej Europie. W przypadku cen detalicznych sytuacja była odmienna. Sieci dystrybucyjne, nieskoordynowana krajowa polityka energetyczna i polityka przeciwdziałania zmianie klimatu, podatki, opłaty i regulacje taryf sieciowych różnią się, co prowadzi do rozdrobnienia rynku wewnętrznego.

Tendencje unijne maskują istotne różnice między poszczególnymi państwami członkowskimi i pomiędzy poszczególnymi sektorami działalności. Wskazuje to na słabe strony wewnętrznego rynku energii, gdzie polityka poszczególnych państw członkowskich w zakresie kosztów sieci i podatków/opłat jest ogromnie zróżnicowana.

Rośnie rozpiętość cen w stosunku do konkurentów zewnętrznych (przy czym najważniejsze wyjątki stanowią Japonia i Korea) - zarówno w przypadku energii elektrycznej, jak i gazu. Gwałtowny spadek cen gazu w Stanach Zjednoczonych kontrastuje ze stabilnym poziomem w Europie w analogicznym okresie.

UE przodowała dotychczas pod względem eksportu towarów energochłonnych. Konieczne może być nawet wyjście poza dotychczasowe wysiłki europejskiego przemysłu mające na celu zrekompensowanie wyższych kosztów energii poprzez stałą poprawę efektywności energetycznej mogą jednak osiągnąć biorąc pod uwagę fizyczne ograniczenia, gdyż konkurenci również zwiększają swoją efektywność energetyczną, a przedsiębiorstwa europejskie decydują się na inwestycje za granicą, aby być bliżej rozwijających się rynków.

Istnieje poważny brak wiarygodnych, porównywalnych i możliwych do sprawdzenia informacji na temat niektórych aspektów cen i kosztów, w szczególności czynników wpływających na koszty

przesyłu i dystrybucji, na temat dokładnego wpływu energii na koszty na poziomie zakładów produkcyjnych oraz na temat wysokości podatków i dotacji, w szczególności dla przemysłu.

Na podstawie powyższych ustaleń Komisja uważa, że w 2014 r. ważne jest podtrzymanie zaangażowania w **stworzenie wewnętrznego rynku energii** i dalszy rozwój infrastruktury energetycznej. Dzięki liberalizacji unijnego rynku odbiorcy przemysłowi (w szczególności MŚP) oraz gospodarstwa domowe mogą już obniżyć płacone przez siebie ceny dzięki przejściu na lepsze rozwiązania taryfowe oferowane przez dotychczasowych dostawców lub poprzez **zmianę dostawcy** energii na oferującego niższe ceny w przypadku wystarczającej liczby dostawców. Potrzebne są dalsze starania na rzecz liberalizacji rynku, zwiększenia inwestycji oraz poprawienia konkurencji i efektywności, co może doprowadzić do obniżki cen. Jednocześnie dynamiczne ustalanie cen i technologia inteligentnego pomiaru zużycia energii pozostają poza zasięgiem większości europejskich gospodarstw domowych. To ogranicza zdolność konsumentów do kontrolowania rachunków za energię. Aby rozwiązać te problemy, Komisja zamierza opublikować przed latem 2014 r. komunikat w sprawie rynków detalicznych.

W przypadku gdy ceny paliw (np. ropy naftowej i węgla) są *globalne* i trudno na nie wywierać wpływ, polityka UE mająca na celu dywersyfikację dostaw energii i dróg dostaw, prowadzenie spójnych na szczeblu europejskim negocjacji z głównymi partnerami w zakresie energetyki oraz promowanie efektywności energetycznej w skali międzynarodowej pomagają wzmacniać wpływ UE. Ponadto zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych oraz poprawienie efektywności energetycznej przyczynia się do zmniejszenia rachunku za import paliw kopalnych.

W odniesieniu do opłat nakładanych w ramach polityki energetycznej i podatkowego składnika cen, który w ostatnich latach wzrósł najbardziej, trzeba zastanowić się nad wartością takich środków i zapewnić **jak najbardziej opłacalną realizację strategii finansowanych w ramach takich środków**. Dlatego ważne jest, by państwa członkowskie dokonały przeglądu różnych praktyk krajowych i przyjęły najlepsze praktyki, w tym wytyczne Komisji dotyczące interwencji rządowych w sektorze energetycznym, w celu zminimalizowania negatywnych skutków dla cen energii. Efektywne pod względem kosztów podejście do polityki przeciwdziałania zmianie klimatu oraz polityki w dziedzinie energii odnawialnej i efektywności energetycznej do 2030 r. będzie miało decydujące znaczenie w tym kontekście, podobnie jak w innych obszarach polityki²³.

Element cen związany z siecią zwiększył się w większości państw członkowskich, przy czym występują między nimi ogromne różnice, zwłaszcza pod względem kosztów dystrybucji. Może z tego wynikać, że konieczne są dalsze działania w celu **ustalenia poziomów odniesienia dla kosztów sieci i praktyk**, aby zagwarantować, że konwergencja praktyk w dziedzinie sieci na poziomie europejskim przyczynia się do zwiększenia efektywności rynków dystrybucyjnych i detalicznych, a tym samym do zmniejszenia elementu ceny związanego z kosztami sieci.

Aby kontrolować koszty energii, gospodarstwa domowe i przemysł w Europie mogą **poprawić swoją efektywność energetyczną, a także przyjąć podejście oparte na reakcji na popyt oraz inne nowe technologie i innowacje w dziedzinie energetyki** umożliwiające oszczędności energii i środków finansowych. Obecny kryzys finansowy i gospodarczy sprawia, że zajęcie się problemem ubóstwa energetycznego lub podatności sektora energetycznego na zagrożenia jest obecnie jeszcze ważniejsze, biorąc pod uwagę fakt, że podwyżki kosztów energii mają większy wpływ na ubogie gospodarstwa domowe. W przypadku gospodarstw domowych można uznać, że transfery fiskalne zapewniają

²³ Weryfikacja polityki UE we wszystkich dziedzinach pod kątem konkurencyjności.

ochronę, mając na uwadze, że na ogół efektywniej jest chronić tego rodzaju konsumentów podatnych na zagrożenia raczej za pośrednictwem środków z zakresu polityki społecznej (takich jak transfery fiskalne) niż poprzez ustalanie cen energii.

Jeśli chodzi o przemysł, UE powinna kontynuować swoje wysiłki w celu zapewnienia równych warunków działania pod względem cen energii. W szczególności powinna przedyskutować ze swoimi partnerami międzynarodowymi, zarówno dwustronnie, jak i na szczepku WTO, dotacje dla lokalnych sektorów działalności związane z energią oraz ograniczenia eksportowe związane z towarami energetycznymi. Środki te pomogą również przemysłowi europejskiemu zwiększyć konkurencyjność na arenie międzynarodowej pomimo niedawnych podwyżek względnych cen energii w Europie i rosnącego kosztu niezbędnych inwestycji. W przypadku gdy takie środki są nieodpowiednie, **transfery fiskalne, zwolnienia oraz obniżki podatków i opłat mogą stanowić środki ochrony niektórych odbiorców przemysłowych** przed wyższymi kosztami energii, pod warunkiem że środki te są zgodne z zasadami pomocy państwa i regułami wewnętrznego rynku energii. Istniejące wytyczne w sprawie pomocy państwa w kontekście systemu handlu emisjami umożliwiają udzielenie pomocy państwa przedsiębiorstwom w określonych energochłonnych sektorach działalności, aby zrekompensować pośrednie koszty emisji w ramach tego systemu. Ponadto w proponowanym tekście zmienionych wytycznych w sprawie pomocy państwa w dziedzinie energii i środowiska (obecnie będącym przedmiotem konsultacji społecznych) przewiduje się, że państwa członkowskie mogą przyznać częściową rekompensatę z tytułu dodatkowych kosztów w ramach finansowego wsparcia korzystania z odnawialnych źródeł energii, tak aby ułatwić ogólne finansowanie wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych i uniknąć ucieczki emisji gazów cieplarnianych. Jest to szczególnie istotne dla energochłonnych sektorów działalności. Należy jednak pamiętać, że ukierunkowane dotacje muszą być finansowane przez innych konsumentów lub przez podatników. Zmniejszają one również bezpośrednią zachętę do wprowadzania środków zwiększenia efektywności energetycznej oraz prowadzą do dalszych zakłóceń konkurencji na jednolitym rynku energii, co wynika z tego, że dotacje takie są na ogół stosowane na poziomie krajowym.

Poprzez trójstronne działania UE, państw członkowskich oraz europejskich gospodarstw domowych i sektorów działalności Europa musi stawić czoła wyzwaniom w zakresie kosztów energii wynikającym z transformacji sektora energetycznego. Dzięki elastycznym systemom energetycznym, reagującym konsumentom, konkurencyjnym rynkom i opłacalnym instrumentom rządowym Europa będzie lepiej przygotowana do powstrzymywania wzrostu cen, ponoszenia kosztów inwestycji i minimalizowania wzrostu kosztów. Może więc stanowić praktyczny przykład tego, jak zbudować konkurencyjną gospodarkę w oparciu o zrównoważony i przystępny system energetyczny.